

HÍRMONDÓ 2022/2

Siketvakok Országos Egyesülete

Kedves Olvasók!

Hírlevelünk jelen számában információt adunk az új segédeszközökről, melyeket ki lehet próbálni elemi rehabilitációs központunkban, egyesületi híreinknél találnak egy felhívást, melyben interjúban való részvételre buzdítjuk Önöket, tájékozódhatnak társszervezeteink híreiről, olvashatnak az országgyűlési választásokat érintő, fontos információkról, valamint további hírekről, érdekességekről.

Jó olvasást, kellemes időtöltést kívánunk!

Taskovics Adél, szerkesztő

TARTALOM

REHAB – HA RABJA AZ AKADÁLYOKNAK ELEMİ REHABILITÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSAINKRÓL	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Új segédeszközök elemi rehabilitációs központunkban	2
HÁZUNK TÁJÁRÓL – EGYESÜLETI HÍREK	6
Felhívás interjúban való részvételre	6
TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI	7
Jogsegély pszichiátriai jogsértések esetén	7
A siketvak művész, aki elkészítette a jelnyelvet használók zászlaját	8
„Kreatívnak lenni: ez a szenvedélyem” – MatevžTrojar mesél magáról	10
HÍR, ÉRDEKESSÉG	12

Országgyűlési választások: segítség Braille szavazósablon igényléséhez	12
A látássérültek kutyapiszok összeszedésének kérdése vakvezető-és házikedvencként tartott kutya esetén	13
Így zajlik a Nobel-díjak átadása	14
A világ leggyorsabb vonata egy repülőgépet is leelőzhet	16
Betűket és formákat lát egy 16 éve vak személy	17
Húgyúti fertőzésre áfonyalé	18
Elfogadást segítő játékbabákat gyárt egy édesanya.....	18
Filmre vitték a gyermekét egyedül nevelő, vak édesapa történetét.....	19
A világ leghorrorisztikusabban szaporodó állata.....	20
Az állatvilág legnagyobb drámakirálynője.....	21
Lélegzetelállító buddhista templompár egy 300 méteres szikla tetején	22
A Vörös Lótusz-tenger: Thaiföld lebegő virágos kertje.....	23
Svédországban így oldották meg, hogy többet mozogjanak az emberek	23
A HÓNAP VERSE	24

REHAB – HA RABJA AZ AKADÁLYOKNAK

ELEMI REHABILITÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSAINKRÓL

Új segédeszközök elemi rehabilitációs központunkban

Királyhidi Dorottya írása

Szeretnék tájékoztatni benneteket, hogy új eszközöket tudunk venni az elemi rehabilitációs központunkba egyrészt az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásából, másrészt pedig az elemi rehabilitációs központ éves támogatásából.

Az eszközök rövid leírását itt találjátok. Aki szeretné kipróbálni ezeket az eszközöket, kérem jelentkezzen Jónás Eszternél, aki megszervezi az eszközök próbáját. Azok is keressenek nyugodtan minket, akik más

eszközöket szeretnének kipróbálni, vagy csak problémájuk van, amire megoldást szeretnének találni.

VIDEÓNAGYÍTÓ

Az eszköz segítségével a TV képernyőjére varázsolhatjuk az olvasnivalóinkat, fényképeinket, térképeket. A nagyítás mértéke a képernyő nagyságától függ. Írni nem lehet alatta. A video egér valamivel nagyobb hagyományos társánál, ergonomikusan kialakított, jól kézre áll. Kezelőgombjai segítségével egyszerűen és gyorsan kezelhető, görgői révén könnyen mozgatható a nagyítandó szöveg felett. Négy színmódot lehet beállítani: színes, fehér alapon fekete, negatív és nagyon kontrasztos. Képfagyasztási funkcióval is rendelkezik, mely az aktuális kép kimerevítését teszi lehetővé. Fontos tudni, hogy a számítógépes monitorok többségéhez nem köthető, csak bizonyos aljzattal rendelkező TV készülékekhez. Amennyiben a nagyító egér nem kompatibilis a képernyővel, egy pár ezerforintos átalakító beszerzésével orvosolható a probléma. Vásárlás előtt mindenképpen érdemes tájékozódni ez ügyben. Az eszökhöz jól érthető, magyar nyelvű leírás is tartozik.

FORRÓLEVEGŐS FRITŐZ

Mi magyarok, szívesen teszünk az asztalunkra panírozott, bő, forró olajban sült ételeket. Ezek elkészítése azonban, korántsem egyszerű. A kedvenc ételeink elkészítésekor elszenvedett baleseteket a forró levegős fritőz segítségével a minimumra csökkenthetjük. A készülék nagy előnye, hogy egyáltalán nem kell hozzá olajat használni. Ez a pénztárcánkat is kíméli, ételeink jóval egészségesebbek lesznek, és a forró olaj okozta égési sérüléseket is elfelejthetjük. A fritőz könnyen kezelhető, de mindenképpen be kell tartani a használati utasításban leírtakat, meg kell tanulni bizonyos mozdulatsorokat. Fagyasztott ételek készre sütésénél kifejezetten pozitívak a tapasztalatok. Kolbász és hurka is süthető benne, fánk azonban nem. A hőfok és a sütési idő beállításához ajánlásokat kapunk a használati utasításban, de érdemes kísérletezni. Sajnos, ételünk ebben is odaéghet, ezért ügyeljünk a gondosan megválasztott hőfokra és sütési időre. Ha bizonytalanok vagyunk, akkor érdemes időről – időre a sütést megszakítva ellenőrizni, hogy hol tart a folyamat. A sütőkosár méretétől függően, egyszerre akár nagyobb mennyiségű étel is készíthető. A készülék a beállított idő leteltét hanggal jelzi, így közben egyéb tevékenység is végezhető. Használat után, a teflon bevonat miatt, a serpenyő és a kosár is gyorsan, könnyen tisztítható.

ROBOTPORSZÍVÓ

A készülék felépítése: 31 cm átmérőjű szabályos kör alakú tárgy, 7 cm-es magassággal. Súlya 3 kilogramm. A porszívó alján kerekek és kefék találhatóak, valamint egy textil rongy. A készülék oldalán egy billenőkapcsolót találunk, valamint a tetején egy nyomógombot. Tartozik hozzá egy töltő dokkoló állomás, ami egy könyvtámaszhoz hasonló méretű, alakú műanyag tárgy. További tartozékai: távirányító, hálózati adapter, porgyűjtő tartály, víztartály, tartalék HEPA szűrő, tartalék rongykorong és oldalsó kefék.

Használata:

Használat előtt az akkumulátort fel kell tölteni. A töltő dokkoló állomást egy fali csatlakozó közelében kell elhelyezni a fal tövében úgy, hogy körülötte egy 1 méter sugarú körben ne legyen semmilyen akadály a padlón. Erre azért van szükség, hogy a takarítás végeztével a porszívó vissza tudjon csatlakozni a dokkolóhoz.

A robotporszívóval történő takarítás során a legnagyobb munkát a szoba előkészítése, majd a takarítást követően a visszarendezés jelenti. Ahhoz, hogy a porszívó mindenhová elérjen, és a lehető leghatékonyabban, rövid idő alatt elvégezze a szoba takarítását, el kell pakolni a földről az akadályokat. Ez annyit jelent, hogy a mozdítható tárgyakat, bútorokat célszerű vagy rápakolni a nehezen mozdítható, nagyobb bútorok tetejére, vagy ki kell vinni a szobából. Akadályt jelenthet például a földön futó elektromos vezeték, székek, cipők, szemetesvödör is.

Száraz porgyűjtésre és vizes takarításra is használhatjuk, ehhez a megfelelő tartályt kell beletenni a készülékbe. Vizes takarításkor a tartályba a víz mellé tisztítószer is adagolhatunk.

Bekapcsolás után a készülék automata takarításba kezd. Ez annyit jelent, hogy a dokkolótól a falszakaszra merőleges irányban elindul, és soronként halad a szobában, mindig faltól falig, vagy akadálytól akadályig. Ha beleütközik egy kisebb kiterjedésű akadályba (pl. széklábra), megpróbálja megkerülni. Ez azonban fogyasztja az akkumulátort, és megnöveli a takarítás idejét. Ezért célszerű a lehető legtöbb tárgyat elpakolni a padlóról.

A működésben lévő robotporszívót nem hagyhatjuk magára, mert időnként elakad. Az elakadást hanggal jelzi a készülék. Ilyenkor kézzel fel kell emelni és le kell tenni egy szabad felületre. A másik lehetőség, hogy az akadályt elpakoljuk az útjából.

Az Egyesületnél megtalálható készülék típusa: NavonRelaxClean&Wash, jelenlegi ára 49.999 Ft.

BESZÉLŐ CÍMKÉZŐ TOLL

A címkéző tollal személyes tárgyainkra, iratainkra ragaszthatunk egy olyan speciális matricát, melyet a címkéző tollal be tudunk azonosítani, és a matricához tartozó hangjegyzetet meg tudjuk hallgatni. Hangos címkével láthatjuk el pl. a fagyaszóban vagy kamrában tárolt élelmiszereket, leveleinket, kerti vetőmagjainkat, tisztítószerünket, gyógyszereinket. A hangjegyzetet mi magunk rögzítjük, így például rámondhatjuk egy matricára az adott élelmiszer lejárati idejét is.

A készülék felépítése:

Maga a címkéző toll egy vastagabb filctollra emlékeztet méretében és alakjában is. Vastagabb végén található a hangszóró, a vékonyabb végén pedig az érzékelő fejet találjuk, amelyet az öntapadós címkékhez kell érinteni a beolvasáshoz. A címkéző toll oldalán 4 különböző méretű nyomógombot találunk, melyek egymástól jól elkülönülnek. Tartozik hozzá 127 darab különböző méretű címke, 3 darab mágneses címke, és egy nyakba akasztható zsinór.

Használata:

A készülék 2 darab AAA-s elemmel működik. A bekapcsoló gomb megnyomása után három funkció közül választhatunk. Felvételhez a felvétel gombot kell megnyomni, és az érzékelő fejet egy címkéhez kell illeszteni. Ekkor egy sípszót hallunk, mely jelzi, hogy elkezdhetjük felmondani a hangjegyzetet. Például: „Zöldborsó konzerv, lejár 2022. augusztus 2-án.” Ha meg akarunk hallgatni egy üzenettel ellátott címkét, elegendő bekapcsolni a készüléket, és az érzékelő fejet a címkéhez érinteni. Ezután már hallhatjuk is a korábban felmondott hangjegyzetet. A hangerőt is egy nyomógombbal lehet szabályozni a készüléken. A címkéző tollhoz lehet fülhallgatót csatlakoztatni. A készülék belső memóriája 4 GB, és képes MP3 fájlokat, illetve hangoskönyveket is eltárolni, ezeket is vissza lehet rajta hallgatni. Az öntapadós címkéket többször is lehet használni, az elsőnek rögzített hangjegyzetet felül lehet írni egy másik jegyzettel. A címkék újra használatát egyedül az korlátozza, hogy idővel meggyűrdnek, vagy elvesztik a tapadásukat. A készülék megvásárolható az MVGYOSZ segédeszközboltjában. Tagi kedvezményes ára 72.000 Ft.

MP3 LEJÁTSZÓ

Az újonnan beszerzett MP3 lejátszó előnye, hogy nagyon egyszerű a kezelése. Összesen 5 gomb található rajta, ami tapintás útján is könnyen megkülönböztethető. A lejátszóhoz pendrive csatlakoztatható, amin több könyv is tárolható. A lejátszóval lehetőség van megállítani a lejátszást, visszalépni vagy előre lépni a következő hangfájltra. Ami szintén előnyös

az eszköz használata során, hogy audiokábelrel adóvevőhöz is kapcsolható.

Azok számára ajánlom az eszközt, akiknek bonyolult a telefonon vagy számítógépen keresni és lejátszani MP3 könyveket, zenéket vagy leírásokat. Természetesen szívesen segítünk az egyéni igényekhez igazodó anyagok összeállításában.

NAGY NYOMÓGOMBOS VONALAS TELEFON NAGYOTHALLÓK SZÁMÁRA

Elterjedtek a mobiltelefonok, de sokan vannak, akik továbbra is használnak városi vonalas telefont. A nagyothallók számára is használható telefon kipróbálható az egyesületben.

SPECIÁLIS BILLENTYŰZET IPHONE-OK SZÁMÁRA

Sokak számára az érintőképernyőn való gépelés nehéz feladatot jelent. A hanggal történő utasítás sem jelent megoldást mindenki számára. Akit érdekel, kipróbálhatja a billentyűzetet is.

***

HÁZUNK TÁJÁRÓL – EGYESÜLETI HÍREK

Felhívás interjúban való részvételre

Kedves Egyesületi Tagjaink!

Az előző két számban megjelent interjúk, Kardos Norbert, illetve Szakolczi Gabriella története kapcsán sok pozitív visszajelzést kaptam. Ezen a sikeren felbuzdulva fordulok most Önökhöz. Hiszem, hogy mindnyájunk élete érték és olykor elég egy pozitív példa, egy frappánsan megfogalmazott mondat ahhoz, hogy másoknak erőt, bátorságot közvetítsünk. Ezért arra kérem Önöket, aki kedvet érez ahhoz, hogy egy interjú formájában meséljen magáról a Hírmondó olvasóinak, jelentkezzen nálam e-mailben az alábbi címen:

taskovics.adel@siketvak.hu

Köszönettel, érdeklődve várom leveleiket, hiszen így még jobban megismerhetjük egymást:

TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI

Jogsegély pszichiátriai jogsértések esetén

(Bár az alább bemutatkozó szervezet munkássága nem kapcsolódik egyesületünk tevékenységéhez, amit tesznek, az kétségtelenül hasznos és hiánypótló. A szerkesztő, a vezetőséggel egyetértésben, fontosnak tartotta, hogy célkitűzéseiket Önök is megismerjék. A lentebb olvasható, speciális esetben forduljanak hozzájuk bizalommal!)

Az Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért Alapítvány olyan károsultaknak működtet jogsegélyszolgálatot, akik egy pszichiátriai kórházban, intézetben szenvedtek sérelmet: egészségkárosodást, megaláztatást, igazságtalan kényszerkezeléseket vagy akár egy szeretett családtag elvesztését.

Az elmúlt 25 év során az alapítványt több ezren keresték fel ilyen panaszokkal, így szinte nincs olyan pszichiátriai jogsértési eset, amelyben ne tudnák, mi a teendő. Jogsértés esetén kivizsgálásokat indítanak, és eljárnak a megfelelő hatóságoknál.

Aki szükségtelenül elvégzett pszichiátriai kezelések miatt elveszti egy szerettét, gyakran magára marad a gyásszal és a veszteséggel, pedig felelősségre vonással elejét vehetjük, hogy másokkal is megtörténhessenek hasonló esetek. A pszichiátriákon átélt traumák, lekötözések, kényszerkezelések szintén életre szóló megrázkódtatást okozhatnak, mely esetekben sokszor ugyanígy kiharcolható az igazságszolgáltatás. A jogvédőknek számtalan esetben sikerült már elérniük, hogy az elkövetőt elmarasztalják, illetve hogy a károsult kártérítést kapjon.

Az alapítvány egy nemzetközi emberi jogi szervezet, az Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért (CCHR) hazai csoportjaként működik. Magyarországon is sok még a teendő, hiszen hazánkban is használnak még elektrosokkot, szállítanak kényszerrel a pszichiátriára embereket – a megalázó bánásmóddal, az emberi jogok elhanyagolásával kapcsolatban az Alapvető Jogok Biztosa (Ombudsman) is számos alkalommal felemelte már a szavát a hazai pszichiátriák kapcsán. Mindezek még ma is rendszeresen sértik a pszichiátriai kezelték emberi

jogait, ezért nagy szükség van egy olyan jogsegélyszolgálatra, amely kifejezetten az ilyen sérelmek esetén nyújt segítséget.

Ha Ön vagy barátja, családtagja sérelmet szenvedett a pszichiátrián, kérje az alapítvány segítségét!

Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért Alapítvány

Elérhetőségek:

- Telefon: +36-1/342-6355, +36-70/330-5384 (minden hétköznap 9.30–17 óráig)
- E-mail: panasz@cchr.hu, info@cchr.hu
- Honlap: www.cchr.emberijogok.hu

Forrás: az Alapítvány által küldött bemutatkozó e-mail

***

A siketvak művész, aki elkészítette a jelnyelvet használók zászlaját

A francia Arnaud Balard, aki maga is siketvak, nagy dologra vállalkozott: egyedi zászlót készített, a világ összes jelnyelv használója számára. A cikkből, melyet az Európai Siketvak Unio (EDbU) posztolt közösségi oldalán 2022 januárjának végén, megtudhatjuk: a Siketek Francia Nemzeti Szövetsége 2014 májusában jóváhagyta, amit Arnaud-nak 2 évébe telt végleges formájában elképzelnie. Arra vágyik, hogy alkotása jól beazonosítható legyen a jelnyelvhasználók körében, tűnjön fel az a világ bármely pontján.

"Művészi munkásságom elsősorban a zászlóhoz kapcsolódik. Mivel nemzetközi szinten láthatóvá vált, hiszem, hogy nagy hatást gyakorolt a siket közösségre." - nyilatkozta

Saját elmondása szerint rengeteget gondolkodott azon, hogy milyen dizájnnal lássa el művét. Ötletek sokféleségét tesztelte. Több olyan jelet határozott meg, melyek bizonyos értelemben negatív tartalommal bírnak. Valami különlegeset szeretett volna készíteni. Elvetette az olyan, gyakran használt formákat is, mint amilyen a hallókészülék, mert arra törekedett, hogy a minta elvonatkoztasson a hallássérülés tényétől. Ehelyett inkább a jelnyelvre helyezte a hangsúlyt. Végül arra jutott: az lesz a leglátványosabb, ha egy kéz formája fedi le a teljes felületet.

"A közösségünk különböző háttérű emberekből áll, ezért nem osztható fel fajok vagy bármi más szerint. Egységes csoportnak tartjuk magunkat identitásunktól függetlenül. Nem nyomjuk el és nem diszkrimináljuk egymást, a klikkesedés sehová sem vezet. Ahogy nő a közösségünk

mérete és az önbizalmunk, akik azt hitték, hogy felettünk állnak, elkezdenek tisztelni minket. Egységesítenünk kell gondolkodás módunkat és pozitívnak kell maradnunk, hogy mindenki együtt dolgozhasson." - mondja Arnaud.

A jelképen, melyet megálmodott, három szín dominál: sötétkék, sárga és világoskék. A fehér színt nem szereti, úgy véli: nem jó ránézni. Számára ez a fogyatékossgot jelképezi. A világoskék ellenben a jelnyelv szimbóluma. A sárga szín fényt, reményt és megvilágosodást hoz. Olyan, mint a Nap: megnyitja elménket az új dolgok előtt. A sötétkékben pedig a siketek megerősödése előtti tisztelgést, valamint az egységes emberiséget látja. Alkotásaiban mindig ott bujkál a politika. A művészete a diszkrimináció, az elnyomás elleni küzdelemről szól.

A madár a szabadság megtestesítője. Ahogyan ezek az állatok bárhová eljuthatnak szárnyaikon, épp úgy a hallássérültek is bármikor, bármit kifejezhetnek a jelnyelv segítségével.

Egy siket csecsemőnek általában a szájára és a füleire figyelünk. A hallásminőséget nagyban meghatározza a szülők gondossága, nevezetesen, hogy milyen sűrűn cserélnek elemet a gyermek által használt készülékben. Ennek eredménye pedig látható lesz a baba fejlődésén. Jelenlegi tudásunk szerint a probléma legegyszerűbb megoldása: az új akkumulátorok behelyezése.

Arnaud időközben elveszítette a látását, így ma már másként éli meg kreativitását: a költészetten keresztül. A siketvakság nem jelenti azt, hogy magányban éli mindennapjait.

"Nem, soha nem hagyom el a közösségemet!" - jelenti ki határozottan. A taktilis jelnyelv segítségével megfelelő módon képes kommunikálni az őt körülvevő emberekkel. Több közösségnek is aktív tagja, mindegyikben a jelnyelv használata a kulcs ahhoz, hogy megnyithassa elméjét számtalan új információ előtt, akár nemzetközi szinten is.

A zászló alapszíne mélykék, amelyre hosszában képzeljük el egy világoskék kézfejet kinyújtott ujjakkal, amelyek beborítják a zászló minden szegletét. Az öt ujjat citromsárga kontúr választja el a sötétkék alaptól.

Forrás: Az EDbU Facebook-oldala/Seektheworld.com

(Angol nyelvről fordította: Taskovics Adél)

***

„Kreatívnak lenni: ez a szenvedélyem”

Matevž Trojar mesél magáról

(A DLAN "Történetek (mesék) az emberekről, akik a szívükkel hallgatnak, és a kezükkel néznek" című kötetéből)

Évekkel ezelőtt volt Matevž életében egy olyan időszak, mikor bárki, számára ismeretlen személyt meglátott ajtaja előtt, inkább elbújt. Tette ezt attól való félelmében, hogy otthona elhagyására kényszerítik majd. Néhány látogatást követően az egyesület munkatársai végül érdemben is fel tudták venni vele a kapcsolatot, személyes fejlődése pedig azóta is töretlenül halad előre. Ezt látni minden segítője számára figyelemre méltó. A benne égő tudásváagnak köszönhetően megtanult főzni, takarítani, ellátni magát, kezelni a pénzt, kommunikálni másokkal. Arcáról hála és elégedettség sugárzik. Mozdulataiból, gesztusaiból egyértelműen látszik: büszke mindarra, amit az elmúlt években elért.

Nagy családba született, 9 fiúgyermek közül a legfiatalabbként. Három, még életben levő testvéréből egy a közelében lakik, a másik néhány kilométerrel távolabb, míg a harmadik külföldön. Nem ápolnak egymással túl szoros kapcsolatot.

Matevž kora gyermekkorától siket, látása viszont csak néhány évvel ezelőtt kezdett el romlani és mára rendkívül életlenné, homályossá vált. Egyik bátyja szintén hord hallást javító eszközt.

Kisfiú volt még, mikor édesapja elküldte dolgozni. A fa megmunkálása nehéz volt egy ilyen korú gyerekeknek, ráadásul nagy távolság választotta el szeretteitől. Ám ő jó munkaerőnek bizonyult és enni is bőségesen adtak neki. Mai napig szívesen emlékszik vissza az ott kapott, tejes ételekre. Nagyjából 15 esztendő volt, mikor édesanyja Ljubljanába küldte tanulni, a siketnémáknak fenntartott intézménybe. Itt három évet töltött. A tanárok szigorúan fogták őket. Számos alkalommal kapott ütést a kezére és sarokba is állították. Egy nagy, három emeletes épületben töltötte napjait, hétfőtől szombatig. A harmadikon volt a kollégium, külön részleg a fiúknak és külön a lányoknak. A másodikon voltak az osztálytermek, az első pedig az étkezésekre szolgált. Dolgaikat rendben kellett tartani, mindennek megvolt a maga helye.

Saját elmondása szerint ekkoriban ritkán járt haza, ettől függetlenül pontosan tudta, mi történik házuk falai között. Édesapját, akinek mindkét lábát amputálták, így kerekesszékekben élte mindennapjait, nem nagyon érdekelte az ő iskolai előmenetele. A varrónőként dolgozó édesanyjától jóval több gondoskodásra számíthatott. Elkísérte őt és bátyját is az iskolába. Rendszeres volt otthon az erőszak, aminek utóhatását egész életében magában hordozza. Három évnyi tanulás után hazaköltözött.

Egy gyárban kezdett dolgozni, ahol minden, speciális igényű munkavállalót, így őt is, a kellő tisztelettel kezelték. Ebben az időben két bátyjával, egyikük családjával, valamint édesanyjukkal élt egy háztartásban. Jelenleg egyedül lakik egy öreg házban, melynek részben ő a tulajdonosa. Itt élethosszig maradhat.

Kis világa akkor kezdett számottevően növekedni, mikor kapcsolatba került a szlovén siketvakokat tömörítő egyesülettel. Először szorongással töltötték el a számára ismeretlen látogatók, de aztán szépen, fokozatosan rájött: azért jönnek hozzá, hogy tanítsák és a segítségére legyenek. Szépen, fokozatosan elkezdett megbízni bennük. Kezdetben nem tudott megfelelően kommunikálni velük. Mára azonban helyzete könnyebbé vált: sok mindent megért, amire nagyon büszke.

Négy évvel ezelőtt vett egy mosógépet, aminek elsajátította használatát. Zuhanyzójának, valamint TV-készülékének is nagyon örül. Otthona az a hely számára, ahol kiélheti kreativitását. Apró faházakat és képeket készít, melyeket ő maga színez és díszít ki. Három évvel ezelőtt nyilvánosan ki is állított néhányat lakhelyének önkormányzatán, ami nem kis büszkeséggel tölti el.

Szabadidejében szívesen biciklizik, de Ljubljanába is gyakorta ellátogat, hogy más siketvakokkal beszélgessen. Korábban egy önkéntesre bízta ilyenkor magát, ám ma már önállóan száll buszra és teszi meg az utat. Zsebében kis papírdarabok vannak, rajtuk azon települések nevei, ahová a leggyakrabban utazik. Aktuális céljának a nevét így meg tudja mutatni a busz sofőrjének. Személyi segítője is van, akivel együtt intézik a főzést, a bevásárlást, és egyéb, mindennapi teendőket.

A kommunikáció mind a mai napig komoly akadályt jelent a számára. Mindig is gesztusok, jelek révén igyekezett megértetni magát a külvilággal. Időnként képeket, kisebb tárgyakat is alkalmaz ennek érdekében. Néhány szót kimond ugyan, de nem tisztán.

A templomban, illetve a temetőben tett látogatások is sokat jelentenek számára. Szeret kirándulni, sétálni, élvezni a beszélgetéseket siketvak barátaival. Örömmel vesz részt a számukra szervezett táborokon is, ahol kiléphet komfortzónájából, új élményeket szerezhethet. Egy ilyen alkalommal járt életében először uszodában – habár úszni nem tanult meg, csak a partról figyelte a többieket.

Egy másik helyszínen pedig kézműveskedett: készített két kosárkát, melyek azóta is kedves emléktárgyakként dekorálják otthonát.

Kertjét is szívesen gondozza. Lelkesen termelt például babot: mikor beérett, leszedte, megfőzte és jóízűen megette.

(A magyar nyelvű fordítást és összefoglalót készítette: Taskovics Adél)

***

HÍR, ÉRDEKESSÉG

Országgyűlési választások: segítség Braille szavazósablon igényléséhez

A választási eljárásról szóló törvény alapelvei között szerepel a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának segítése.

Ők ahhoz, hogy élhessenek választójogukkal, például Braille-írással készült értesítőt és könnyített formában megírt, azaz egyszerűbben megfogalmazott tájékoztatót igényelhetnek, a szavazás napján akadálymentes szavazóhelyiségben szavazhatnak, a voksoláshoz pedig Braille-írással ellátott szavazósablont kérhetnek.

Ahhoz, hogy a választópolgár a szavazás napján Braille-írásos sablon segítségével szavazhasson, kérelmet kell benyújtania, ezt legkésőbb március 25-én 16 óráig be kell adnia a

www.valasztas.hu

oldalon, személyesen vagy levélben pedig a magyarországi lakcíme szerinti választási irodában.

A Braille-írással ellátott szavazósablon olyan kartonból készített tasak, amely a szavazólap szövegét tartalmazza és a szavazásra szolgáló köröknél ki van vágva. A szavazólapot a szavazatszámoló bizottság becsúsztatja a sablonba, a látássérült választópolgár pedig a fülkében kitapogatja a szöveget, és a kivágáson keresztül berajzolja az X-et, majd kivéve a szavazólapot a sablonból és az urnába dobja.

Amíg nem tudják az összes szavazóhelyiséget akadálymentessé tenni, a választópolgárnak előre jeleznie kell, ha ilyen szavazóhelyiségben szeretne voksolni. A törvény szerint minden település minden választókerületében legalább egy szavazóhelyiséget akadálymentesíteni kell, országsszerte 7793 akadálymentes szavazókör van.

A választópolgár - ha a lakcíme szerint kijelölt szavazóhelyiség nem akadálymentes - március 30-án 16 óráig kérheti, hogy akadálymentes helyiségben szavazhasson. Ebben az esetben a helyi választási iroda a lakcíme szerinti szavazóhelyiséggel azonos településen és a választókerületben lévő, akadálymentes szavazóhelyiséggel rendelkező szavazókör névjegyzékébe teszi át.

Aki az egészségi állapota vagy fogyatékossga miatt mozgásában korlátozott, de nem akar vagy nem tud az akadálymentes szavazókörben szavazni, mozgóurnát igényelhet, ha az a cím, ahova a mozgóurnát kéri és a lakcíme ugyanabban a szavazókörben található. A mozgóurna iránti kérelmet levélben vagy - elektronikus azonosítás nélkül - elektronikus

úton március 30-án 16 óráig, személyesen vagy ügyfélkapus azonosítással április 1-jén 16 óráig lehet kérni a helyi választási irodától. Ezután a helyi választási irodától a szavazás napján délig csak ügyfélkapus regisztrációval lehet mozgóurnát kérni, valamint a szavazás napján a szavazatszámlláló bizottságtól, meghatalmazott útján.

Forrás: Haon.hu

***

A látássérültek kutyapiszok összeszedésének kérdése vakvezető-és házikedvencként tartott kutya esetén

(Babinszki Vera írása)

A magyar jogalkotók a vakvezető kutyát a látássérültek egyenlő esélyű hozzáférését biztosító lehetőségként ismerik el, jogszabályok alkotásával a segítő kutyák közé minősítették, ami azt jelenti, hogy a vakvezető kutya minőségében többletjogokkal rendelkezik, mint egy átlagos házikedvenc. Ez azt jelenti, hogy sok olyan helyre bevihető, ahová más kutya nem, a vonaton ingyenesen utazik a gazdjával a megfelelő igazolvány bemutatása mellett. Ebben a cikkben azonban a kutyapiszok összeszedésével kapcsolatos kötelezettségeket nézzük át.

Fontos tudni, hogy vakvezető kutyát közterületen csak pórázon szabad sétáltatni. Csak kijelölt kutyafuttatókon engedhető szabadon. A vakvezető kutya gazdája nem büntethető azért, ha közterületen vagy közhasználatú magánterületen nem tudja a kutyája nagydolgát összeszedni. Azonban a látássérülteket megkérdezve a témáról az a válasz rajzolódik ki, hogy ha látó társuk is velük tart a kutyasétáltatáshoz, akkor a látássérültek segítséget kérnek az összeszedésben, így ők is hozzájárulnak a közterület tisztaságához.

A kutyapiszok összeszedésének kérdését a szabálysértési törvény rendezi (2012. évi II. törvény), amely a 196. § (2a) pontban megfogalmazottak alapján köztisztasági szabálysértés miatt nem vonható felelősségre az a fogyatékos személy, aki a vakvezető kutyája (vagy a mozgássérült segítő kutyája) után nem szedi fel az ürüléket.

Mi a helyzet akkor, ha házikedvenc kutyáját szeretné sétáltatni a látássérült személy? Ebben az esetben javasoljuk a pórázon való sétáltatást, mert így egy behatárolt területen végzi el a kutya a dolgát, amelyre mi is ráhatással vagyunk azzal, hogy a pórázt milyen hosszúra hagyjuk. Erre a célra megfelelő lehet egy ún. flexi póráz, amely több méterre is kiengedhető. Amikor a kutya a dolgát végezné, érezhetjük

abból, hogy görbíti a hátát, így a kutya gerincén végighúzva a kezünket a háta mögött össze tudjuk szedni az ürüléket anélkül, hogy belenyúlnánk vagy belelépnénk. A MVGYOSZ által üzemeltetett Távszem szolgáltatást felhívva a meghatározott területről az operátor a kamerán keresztül segíteni tud az ürülék összeszedésében azáltal, hogy irányítja a kezünket. Ezt egyébként vakvezető kutyánk esetén is alkalmazhatjuk, ha tisztán szeretnénk tartani a környezetünket.

Ám ha ez valamiért nem megoldható, vagy ha a kutyánkat szabadon engedjük a futtatón, akkor nehézkessé válik egy vak személy számára, hogy összeszedje a házikedvence ürülékét. Sajnos a jogszabály adta mentesség csak a vakvezető kutyára terjed ki. Házikedvenc esetében azt tehetjük, hogy mindig tartunk magunknál kutyaürülék tároló zacskót, és a futtatón lévő többi gazda felé mutatjuk, hogy szándékunkban áll összeszedni, ám látásunk hiánya okán nem tudjuk ezt megtenni. Ebben kérhetünk segítséget más kutyás gazdától.

Forrás: Vakvezetokutya.hu és Barathegyisegitokutya.hu

***

Így zajlik a Nobel-díjak átadása

Alfred Nobel svéd kémikus, feltaláló 1833. október 21-én született Stockholmban, és 1896. december 10-én halt meg Sanremó-i lakásában. Míg a Nobel-díjakat hagyományosan december 10-én, a díjalapító svéd iparmágnás halálának évfordulóján Stockholmban, a Nobel-békedíjat aznap Oslóban nyújtják át.

Nobel 1866-ban a németországi Hamburg melletti Krümmelben találta fel a dinamitot, és 1867-ben szabadalmaztatta. Halálakor kilencven gyárral és 350 szabadalommal rendelkezett.

1895. november 27-én kelt végrendeletében rendelkezett úgy, hogy vagyonának kamataiból évről évre részesedjenek a fizika, kémia, fiziológia és orvostudomány, továbbá az irodalom legjobbjai és az a személy, aki a békéért tett erőfeszítéseivel a díjat – és a vele járó, jelenleg nyolcmillió svéd koronát (körülbelül 266 millió forintot, illetve 0,9 millió eurót) – kiérdemli. 1968-ban a tudományos munkásság Nobel elismerése kiegészül a Közgazdasági Nobel-emlékdíjjal. Ezt a Svéd Bank kezdeményezte a pénzügyi fennállásának 300. évében, s a díjat hivatalosan Alfred Nobel-Emlékdíjnak nevezik. A Nobel díjakat első alkalommal 1901-ben osztották ki.

A Svéd Királyi Tudományos Akadémia ítéli oda, az egyetlen kivétel a Nobel-békedíj. Az ezt odaítélő bizottságot Nobel végakarata szerint a norvég parlament (Storting) választja a soraiból. A díjkiosztás Stockholmban a „Koncertházban” (Koncerthuset) történik, ahol kb. 1600 meghívott szokott lenni. A pódiumon a díjazottak, a királyi család tagjai, valamint a Svéd Királyi Tudományos Akadémia tagjai ülnek.

Átadás előtt egy akadémikus röviden és érthetően ismerteti a díjazott munkáját. A díjat (diplomát és érmet) a király adja át, azután pedig egy zeneszám következik. A díszvacsorát Stockholm városházának a „Kékcsarnokában” (Blåa hallen) tartják. Nevezik „Kékszobának” is.

2016-ban 1300-an voltak jelen. Díjazottak és hozzátartozóik valamint a meghívottak, akik a „felső tízezerhez” tartoznak, de bármelyik svéd állampolgár részt vehet a díszvacsorán, ha bejelentkezik, fizet és vár egy pár évet.

Sorsolással döntenek el, hogy végül kik lehetnek jelen. A Nobel-díszvacsorához 30 fehér kesztyűs pincér 65 asztalt terít meg 470 méternyi abrosszal, 6730 porcelánedénnyel, 5384 pohárral és 9422 darab evőeszközzel.

A Kékcsarnok közepén van a díszasztal, ahol a királyi család, a díjazottak a feleségükkel/férjükkel, a miniszterelnök, a külügyminiszter, valamint a Svéd Királyi Tudományos Akadémia elnöke ül. Meghívják a korábbi évek díjazottjait is, akik szintén itt ülnek. Miután helyet foglaltak nem mászkálhatnak. Az ültetési rend már évszázadok óta változatlan: a ceremóniamesterek kidolgozzák, hogy ki mellé ülhet az irodalmi Nobel-díjas, akárcsak azt, hogy ki lehet a király nővérének beszélgető partnere. A férfiak csak frakkot viselhetnek, a nők pedig hosszú estélyi ruhát. Aki egy rövid, jóllehet nagyon drága és elegáns koktélruhában érkezik, azt megkérlik, fáradjon át a szalonba és válasszon az ott lévő estélyi öltözetek közül. Kivétel a népviselet: azt elnézik, ha például a japán irodalmi Nobel-díjas felesége ünnepi kimonót ölt.

Az „ünnepek ünnepe” 1 évig készül Svédország. Az ételt 230-an szolgálják fel. Gyorsan, hogy meleg maradjon.

A Kékcsarnok lépcsőin járni könnyű, mert a fokok csak 13 cm magasak és a két lépcsősor lejtése enyhe. Azt mondják, hogy az építész a feleségével próbáltatta ki. A követelmény az volt, hogy a hölgyek hosszú estélyi ruhában és tűsarkú cipőben is könnyen tudjanak le és felmenni. Ez megkönnyíti a felszolgálók feladatát is, akik az ételt a lépcsőkön viszik le a kék csarnokba. A vacsora a Nobel-fagyalattal végződik, amibe csillagszórót szúrnak és tompított világításnál viszik a konyhából a csarnokba.

A menüsorokban mindig kell, hogy szerepeljen tipikusan svéd étel, ám a borokat tekintve már eléggé nemzetközi a lista – így például gyakran

tokaji bor dukál a desszerthez. Természetesnek számít, hogy a királyi család testőrei az étkeket közvetlenül a feltalálás előtt is megkóstolják.

Minden óraműszerűen kidolgozott: az előételnek például pontban 19 óra 20 perckor kell a vendégek asztalára kerülnie: a pincéreknek egy ugyanazon pillanatban kell leemelni a fedőt az ételről, egymás szemébe nézve. Személy szerint figyelembe veszik, ki mire allergiás vagy éppen tiltja-e a vallása bizonyos nyersanyagok használatát. Ha véletlenül egy pincér leönt valakit vörösborral – ami számára azt jelenti, hogy a következő vacsorán már nem működhet közre – azonnal munkába lépnek a ruhatisztítók, és futár szalad az elegáns NK áruházba, ahonnan több gyönyörű estélyit hoz, hogy a “károsult” választhasson.

A díszvacsora után tánc következik az Aranyteremben. Nevét a 18,6 millió 23,4 karátos arany és színes üvegmozaik darabról kapta, amelyek a falakat díszítik. A színes üvegből készült mozaikok témáit Svédország történelméből választották.

Teréz anyja annak idején Béke Nobel-díjat kapott. A díjátadást követő fogadáson mindenkit egy pohár vízzel vendégelt meg. A díszebéd árán haldoklók házáat létesített.

Forrás: ng.24.hu

***

A világ leggyorsabb vonata egy repülőgépet is leelőzhet

A különleges járművet, mely az L0-Maglev nevet kapta, Japánban hozták létre. Sebessége a 603 kilométer/órát is elérheti, míg egy átlagos repülőgép esetén ez csupán 550 km/h. Ilyen körülmények között könnyedén igazat adhatunk azoknak, akik úgy vélik: a jövő a vasúti közlekedésé. Az előbb említett 603 km/h ráadásul nem is a maximális gyorsaságot takarja. Tesztpályán az MLX01 Maglev nevű vonat az 1016 km/h-t is elérte. Ez azonban még mindig nem a maximum! Egyes szakemberek azt állítják: ha megfelelő körülményeket biztosítanak a mágneses vonatoknak, azok akár a hangsebesség ötszörösét vagy hétszörösét is elérhetik - 6000-8000 km/h.

Gyakran hívják őket „magnetoplánnak” is. Bármilyen hihetetlenül hangzik, közlekedés közben nem érnek a földhöz, hanem felette lebegnek. Az elektromágneses tér vezérli mozgásukat. A sínekhez kizárólag álló helyzetben érnek hozzá. A mozgás a mágneses sínek segítségével, pontosabban azok között történik. Ez különbözteti meg a japán Maglev járatokat azoktól a mágnesvonatoktól, melyeket a kínaiak használnak. Az utóbbiaknak sincs okuk panasza: jelenleg ők birtokolják

a világ második leggyorsabb mágnesvasútját. 600 km/h sebességre az övéké is képes, tehát nagyon kevés a különbség a két csúcstechnológia között. A lebegő mágnesvonatok fejlesztése a múlt század hetvenes éveiben indult el, azóta folyamatosan fejlődik. Különleges infrastruktúrát kell kiépíteni hozzá, gondoljunk a speciális sínekre, peronokra és azokra az alagutakra, melyeknek folyamatosan vákuum alatt kell lenniük ahhoz, hogy a szerelvények át tudjanak haladni rajtuk. A vonat és a mágneses sínfelület közti távolság utazás közben kb. 2 cm. Az utak megtétele a hatalmas sebesség ellenére csendes és zökkenőmentes, ráadásul a kanyarok, lejtők és emelkedők sem jelentenek problémát. Nem csupán embereket, de rakományt is lehet így szállítani, rövid, közepes-és hosszútávon egyaránt. Japán 2027-től tervezi elindítani a világ leggyorsabb vonatának tömegtermelését, mert ekkorra sikerülhet vasúti hálózatukat az ehhez szükséges szintre fejleszteni.

Forrás: 9liked.hu

***

Betűket és formákat lát egy 16 éve vak személy

A spanyolországi (Elche) Miguel Hernandez Egyetem egy tudományos folyóiratban számolt be arról: elektródák beültetésével sikerült részlegesen visszaállítaniuk egy 16 éve vak páciens látását. Az önként jelentkező, 57 éves hölgy a beavatkozás után képes volt néhány tárgy sziluettjét, de még a betűket is azonosítani. Az implantátum, melyet kapott, lényegében egy apró, 3 dimenziós mátrix. Szélessége csupán 4 mm és 100 olyan mikroelektróda van benne, melyek képesek a kétirányú kommunikációra. Egyrészt rögzítik az elektromos jeleket, másfelől stimulálják az agykéregtet. Az elektromos jelek forrása egy mesterséges retina, amely nem a beteg szemében, hanem az általa viselt szemüveg lencséiben helyezkedik el. Mindezzel azt szerették volna demonstrálni, hogy az elektródák teljes biztonsággal implantálhatók az emberi agykéregbe és a korábbi módszereknél sokkal jobb felbontású vizust biztosítanak.

Ahhoz, hogy a módszert tökéletesíteni tudják, az orvoscsapat további önkénteseket keres.

Forrás: Rehabportal.hu

***

Húgyúti fertőzésre áfonyalé

Az áfonya hatóanyagai megállítják a baktériumok csoportosulását. A szakértők szerint a gyümölcs kivonata akár orvosi eszközök fertőtlenítésére is alkalmas lehet. Betegek ezreinél alakul ki fertőzőes szövődmény a katéterek használata miatt, mert a vizelet elvezetésére szolgáló vékony csövek a bőrfelületről könnyen a belső szövetek közé, illetve a véráramba juttatják a kórokozókat. Az áfonyapor azonban megakadályozta a húgyúti fertőzésekért gyakran felelős *Proteus mirabilis* baktérium csoportosulását.

A kivonat koncentrációjának növelése csökkentette a baktérium ureáz-termelését - ez az enzim járul hozzá a fertőzések virulenciájához. Az eredmények a *Canadian Journal of Microbiology* című szakfolyóirat internetes kiadásában jelentek meg. Ugyanez a kutatócsoport korábban már rávilágított, hogy az áfonya hátráltatja a fertőzésben érintett más baktériumok mozgását. Ez a tényező kulcsfontosságú, hiszen a kórokozók szó szerint felúsznak a húgyutakon, elkerülve az immunválaszt.

Nathalie Tufenkji, a montreali McGill Egyetem szakértője így fogalmazott: „Bár az áfonya hatása az élő szervezetre további kutatások tárgya lesz, eredményeink hangsúlyozzák, hogy a gyümölcs fogyasztásának szerepe lehet a krónikus fertőzés megelőzésében. Évente több mint 150 millió húgyúti fertőzéssel fordulnak orvoshoz világszerte, s az antibiotikumos kezelés jelenti az általános orvosi gyakorlatot. A rezisztens baktériumok terjedése azonban más megközelítést sürget.”

Forrás: hazipatika.com

***

Elfogadást segítő játékbabákat gyárt édesanya

Clare Tawell játékkészítő az Amerikai Egyesült Államokban él. 2017-ben kezdett el hallókészülékes babákat gyártani, így adva lelki támogatást hallássérült kislányának. Akkoriban még nem készültek olyan játékok, melyek hasonlítottak volna a gyermekére. Ezt a hiányosságot szerette volna pótolni, és megnyitotta a webshopját.

"Amikor valaki azt tapasztalja, hogy a fogyatékkal élő gyerekek mására babákat készíteni nem érdekli a játékipart, az úgy érezheti, egészen egyszerűen tagadják az ilyen gyerekek létezését. Olyan volt, mintha ő nem számítana, mert nem illik bele abba a keretbe, amit a társadalom normálisnak tart. Akkor hogyan várhatnánk, hogy elismerik és elfogadják őket?" – mondta Clare.

Mivel sem türelme, sem ideje nem volt kivárni, hogy valaki elkezdjen ilyen babákat gyártani, ő maga tette meg az első lépést, hogy kedvében járjon az akkor 4 esztendőös kislányának.

"Nem volt könnyű, de ennek a babának végre olyan hallókészülékei lettek, mint az én Tillymnek. Amikor meglátta, teljesen beleszeretett" – emlékezett vissza.

Ezt követően sok kisgyermekes anyuka kérte tőle, hogy készítsen még ilyeneket, a saját csemetéjük sérültségéhez alkalmazkodva. A radiológusként dolgozó nő úgy gondolta: ad ennek egy esélyt és szabadidejében elkezdett egyedi babákat készíteni.

Online shopjának a BrightEars nevet adta Tilly hallókészüléke után. Ezt korábban dinoszaurusz és unikornis matricákkal díszítette fel. A kislány így máris nagyobb kedvvel viselte őket.

"Tilly összes készüléke úgy lett megtervezve, hogy alapvetően színes és tetszetős legyen. Ezek hozzátartoznak a lányomhoz, és nem akarom, hogy szégyellje vagy rejtegetni akarja őket. Siket, és büszke rá" – tette hozzá.

Az általa készített "játsszótársak" az idők során egyre népszerűbbé váltak. Túl azon, hogy valódi kikapcsolódást nyújtanak, a tudatlanságból fakadó ellenszenv legyőzését is elősegítik. Clare szorgalmasan dolgozik és készíti a babákat az étkezőasztalán. Mostanáig kb. háromezret készített el. Van köztük gyomorszondás, ajakhasadékos, látássérült, stb. figura is. Az anyuka vallja: "Szeretném világgá kürtölni, hogy nem fogunk elbújni a 'különbségeink' miatt. Itt vagyunk, mi is létezők, jogunk van az elfogadásra és arra, hogy büszkék legyünk!"

Forrás: kuffer.hu

***

Filmre vitték a gyermekét egyedül nevelő, vak édesapa történetét

Demeter Viktor születése után inkubátorba került, ahol oxigén túladagolás miatt elveszítette látását. Jókedélye ennek ellenére megtörhetetlen. Saját masszázsszalonja van, ez jelenti számára a

bevételek forrását. A férfi megnősült, ám feleségével már régen elváltak. Kislányuk, Kitti ekkor másfél éves volt, Viktor azóta egyedül neveli. A Médiaunió Alapítvány megfilmesítette kettejük történetét.

A járványhelyzet miatt visszaesett a szalon forgalma és az is nehézséget jelentett az apukának, hogy hétéves kislányát, aki most lett általános iskolás, miként tudja írásra-olvasásra tanítani. A filmben bemutatják, hogy Kitti segédkezik a főzésben, mosásban és édesapjának sokszor ő a szeme és füle, ha útnak indulnak.

A Médiaunió Alapítvány által meghirdetett, „Felemelő Történetek” című pályázat célja az volt, hogy összegyűjtse a pandémia alatti pozitív történeteket, főbb tanulságaikkal együtt. Száznál is több érkezett be, ezek közül négyet választott ki megfilmesítésre a szakmai zsűri.

Forrás: Szeretlekmagyarország.hu

***

A világ leghorrorisztikusabban szaporodó állata

A horgászhalalakúak olyan vízi élőlények, melyek meglehetősen vérfagyasztó módon párosodnak. A hím feloldja saját szerveit és beleolvad a választottjába. A halak ezen rendjén belül a különböző fajoknál akadnak eltérések, de a legtöbben hasonló módon gondoskodnak a jövő nemzedékről. Az európai horgászhal – melyet atlanti ördöghal néven is ismerhetünk – hímjei olyan fejletlenek, hogy ha rövid időn belül nem találnak egy-egy nőtényt, amelyre ráakaszkozhatnak, elpusztulnak. Ennek oka meglehetősen prózai: önállóan még a táplálkozásra sem képesek. Egyedüli funkciójuk a megtermékenyítés. Ennek megfelelően szagló- valamint egyes fajok esetében a látószervük fejlődött ki jól, mert ezek segítségével találják meg párjukat. Ha megvan, a szó szoros értelmében eggyé válnak vele. Beleharapnak annak bőrébe, és parazitaként rácsatlakoznak. Amikor ez megtörtént, kiengednek magukból egy enzimet, amely feloldja a saját szájukon és a „partner” testén is a bőrt. A két állat a véredények szintjéig összeolvad. A hím az innentől közös keringési rendszeren keresztül tápanyagokat kap és megerősödik. Cserébe bőségesen ellátja a másikat ivarsejtekkel, valahányszor erre szükség mutatkozik. Ez az állapot aztán fenn is marad egészen addig, amíg a nőtény egyed el nem pusztul.

Az már fajfüggő, hogy egyetlen „menyecskére” hány kérő akaszkozik rá. Találni példát monogám kapcsolatra is, de más fajoknál akár nyolc hím

is kitart egyetlen nőstény. És a teljes igazsághoz hozzátartozik, hogy olyan fajokról is tudni, ahol egyáltalán nincs ilyen parazitizmus, vagy csak opcionális ez a szaporodási mód.

Evolúciós szempontból azzal magyarázható, hogy ritkán találni nőstény horgászhalat. Ezért nagyon nehéz társra lelni a párzáshoz. Ha egyszer sikerül, érdemes megtartani, pláne, hogy így a nőstény rögtön meg tud termékenyülni, amikor szervezete felkészült az utódnemzésre.

Forrás: Index.hu

***

Az állatvilág legnagyobb drámakirálynője

Ezt a címet egyértelműen a tennessee-i ájulós kecske birtokolja. Szótárában nem szerepel a „hidegvér” szó. Elég hozzá egy vehemens fajtárs, egy óvatlan mozdulat, netán a megnyikorduló kerti hintaágy hangja, és oda a nyugalma. Ha veszélyben érzi magát, teste azonnal megmerevedik és aléltan dől a földre. Ez az állapot azonban nem tesz benne kárt, pár pillanattal az esés után talpra áll és úgy folytatja tovább addigi tevékenységét, mintha semmi nem történt volna. Ez annak köszönhető, hogy eszméletét nem veszíti el, csupán ideiglenesen megbénul, mert izmai merevvé válnak. Veszélyhelyzetben a Myotoniacongenita nevű genetikai rendellenesség meggátolja azok működésbe lépését, és megakadályozza, hogy a négy lábú, más állatokhoz hasonlóan, menekülőre fogja, vagy harcra keljen félelme forrásával. Mivel recesszív gén okozza, a más fajokkal keresztezett kecskék utódai jellemzően nem öröklik az ájulékonyt.

Meglehetősen éber állatok, akik általában csendesebbek a rokonaiknál. Testük valamivel szélesebb, súlyuk – jelentős izomtömegük miatt – kicsit nagyobb a többiekénél. Az első példányok az 1880-as években érkeztek Tennessee-be. Mivel izomzatuk felépítése és működése miatt képtelenek átugrani az alacsony kőkerítéseket, hamar népszerűvé váltak a helyi gazdák körében. Ma már háziállatként is tartják őket. Az izombénulást okozó gént azonban csak 1996-ban fedezték fel, mindössze egy évvel az után, hogy az emberi szervezetben is felismerték. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete 2019-ben veszélyeztetetté nyilvánította az ájulós kecskéket.

Forrás: Divany.hu

***

Lélegzetelállító buddhista templompár egy 300 méteres szikla tetején

Kína számos, egyedi nevezetességgel rendelkezik, de a Fanjing-hegyi templomok kétségtelenül a legérdekesebbek közé tartoznak. Egy sziklacsúcs tetejére építették őket, szédületes magasságban.

A két templom a Wuling-hegység legmagasabb csúcsán található, egy 330 méteres sziklatömb tetején. Az építményeknek otthont adó Fanjing-hegy a buddhizmus egyik szent helye, valamint 2018-tól az Unesco világörökségi helyszínei közé is felkerült. Ez a páratlan szépségű terület szokatlan alakú sziklákat, valamint egyedülálló állat-és növényvilágot tartogat magában.

A „Fanjing” szó azt jelenti: „Brahma tiszta földje”. Sok buddhista hisz abban, hogy elérheti itt a megvilágosodást.

A különleges templompár (a Buddha temploma és a Maitreya templom) a Red Cloud Golden Peak (Vörösfelhő Aranycsúcs) nevű magányos sziklatömb tetején áll, amely 330 méter magasan emelkedik ki a hegy tetején a környezetéből. A 7. és a 10. század között több, ehhez hasonló szentély is épült, ám mára csupán néhány maradt fenn.

Az elszigetelt templomokhoz kizárólag gyalogosan lehet eljutni. Ehhez nyolcezer lépcsőfokon kell felkapaszkodni. A két épületet egy kis kőhíd köti össze, mely egy szűk, rettentően mély szurdok felett ível át. Az UNESCO 1986-ban bioszféra-rezervátumnak nevezte ki, mivel ez a térség egy páratlan természeti szépségű hely. Viszonylagos elszigeteltsége miatt nagyfokú biológiai sokféleséget biztosított számos endémiás (csak itt található) növény- és állatfajnak. A Guizhou arany majom, illetve a Fanjingshan fenyő csak ebben a kis régióban fordul elő. Valamint itt található a világ legnagyobb szubtrópusi óriásbükkfá erdeje.

Forrás: Impressmagazin.hu

***

A Vörös Lótusz-tenger: Thaiföld lebegő virágos kertje

Thaiföld északi részén egy különleges tó található. Arról nevezetes, hogy felszínén több ezer lótuszvirág úszik. Az egyedülálló természeti látványosság hatalmas, lebegő virágoskert látszatát kelti. A partról nézve még nem látszik, mit is rejt ez a páriát ritkító vízi világ. Néhány perces csónakázás után azonban lenyűgöző látványban gyönyörködhetünk: ameddig a szem ellát, egymást érik a szépséges növények. A 600 hektáros tó szélén még ritkásan nőnek, a közepén azonban igazi színekavalkád, szinte egybefüggő lótusszőnyeg fogadja a látogatókat. A vízfelületet több kisebb sziget is megszakítja, ezeken Buddha-szobrok és kis szentélyek helyezkednek el. A lótusz a megtisztulás és újjászületés jelképe, virága a buddhizmus egyik fő szimbóluma.

A Vörös Lótusz tenger igazi szépségét a téli szezonban mutatja. A tó december elejétől február végéig borul virágba.

Forrás: Impressmagazin.hu

***

Svédországban így oldották meg, hogy többet mozogjanak az emberek

Stockholm Odenplan nevű metróaluljárójában egy lelkes kis csapat azon dolgozott, hogy rábíriák az arra közlekedőket: a mozgólépcső helyett az általuk létrehozott szerkezetet vegyék inkább igénybe. Az akció során a lépcsőfokokból működő zongorabillentyűzetet hoztak létre. Ez nagyon hasonlít arra a hatalmas hangszerre, amin Tom Hanks ugrált annak idején a „Segítség, felnőttem!” című filmben.

Az akció bárkiből képes előcsalogatni a gyereket, így természetesen nem maradt el a hatalmas siker.

Ha ezt a szót halljuk: „sportolás”, sok esetben a légszomj feszítő érzése, a testnevelés órán megélt, kellemetlen emlékek, vagy épp az izzadságszagú élmények jutnak az eszünkbe. Ennek azonban nem feltétlenül kell így lennie. Ha nem is tudjuk mindig rávenni magunkat az edzésre, már életmód-aktivitásunk növelésével is sokat tehetünk az egészségünkért, például azzal, hogy a lift helyett minden alkalommal a lépcsőt használjuk. A svéd példánál maradva: meglepően nagy arányban, 66 százalékban nőtt azoknak a száma, akik innentől kezdve a

lépegetés mellett döntöttek. Részben a kampány hatására ma már Milánótól SaõPaolóig a világ számos pontján találunk zongoralépcsõket, amik itthon is részét képezhetnék a városfejlesztésnek.

Ugyanakkor azt érdemes hozzátenni: akik a fent említett hangszer létrehozta, mégis egy marketinges cég. Bár jó ügy mellett kampányoltak, tulajdonképpen céljuk akkor is a márka szeretetének növelése és a profittermelés volt. Még és még több autót szerettek volna értékesíteni. Ez pedig épp, hogy nem szolgálja a rendszeres mozgást, és még a környezetet is szennyezi.

Forrás: Divany.hu

***

A HÓNAP VERSE

Szabó Lõrinc: Nyitnikék

Alszik a hóban

a hegy, a völgy;

hallgat az erdõ,

hallgat a föld.

Mikor legutóbb

jártam itt,

nyár nyitogatta

pipacsait,

a nyár nyitogatta,

temette az õsz;

és volt, aki vesztett,

és nincs, aki gyõz.

Lombnak, virágnak

nyoma sehol,

fekete csontváz
a fa, a bokor,
s halotti csipke
a díszük is,
az a törékeny
tündéri dísz,
mit rájuk aggat
éjszaka
fehér kezével
a zúzmara.
Alszik a hóban
a hegy, a völgy,
hallgat az erdő,
hallgat a föld.
Egyszerre mégis
rezzen a táj:
hármat füttyül
egy kis madár.
Háromszor hármat
lüktet a dala,
vígan, szaporán,
mint éles fuvola.
Az a fuvolás
a Nyitnikék!
Már kezdi is újra
az énekét:
kék füttyre mindig
'kvart' lefelé:
nem sok, de örülni

ez is elég.
Nyitni kék, fűtyüli,
nyitni kék,
szívnek és tavasznak
nyílni kék!
Nyitni, de - nyitni,
de - nyitni kék!
Fűtyülöm én is
énekét.
Nyitni kék, fűtyüli,
nyitni kék,
a telet bírni
illenék!
Bírni és bízni
illenék!
Fűtyül és elszáll
a Nyitnikék.
Nyitni kék!
- fűtyülök utána
s nézek az eltűnő
madárra.
Nyitni kék, fűtyülöm,
nyitni kék,
hinni és bízni
kellenék,
mint az a fázó
kis madár,
aki sírja, de bírja,
ami fáj,

akinek tele rosszabb,
mint az enyém,
és aki mégis
csupa remény.
Nyitni kék, indulok,
nyitni kék,
fog az én szívem is
nyitni még.
Nyitni kék! Ébred
a hegy, a völgy,
tudom, mire gondol
a néma föld.
Ő volt a szája,
a Nyitnikék,
elmondta a holnap
üzenetét:
a hitet, a vágyat
füttyülte szét,
kinyitotta a föld
örökszívét:
fütty-fütty-fütty, nyitni kék,
nyitni kék
- Nyisd ki, te, versem,
az emberekét!

Siketvakok Országos Egyesülete
Hungarian Deafblind Association

Székhely: 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 39.
Levelezési cím: 1089 Budapest, Korányi Sándor u. 30.
Telefon: 06-1/209-5829
E-mail: siketvak@siketvak.hu
Adószám: 18061031-1-42

Összeállította, szerkesztette: Taskovics Adél